

Antoaneta IORDACHE

Ce mai pune la cale Merlin? ...

Ultima premieră a... păpușilor din Timișoara, **Hänsel și Gretel**, este o reluare, dar nu una tocmai obișnuită. Reluări vor mai fi în stagioane, fiindcă un succes, o poveste frumoasă cu păpuși au public ani buni. În haine noi, se ridică pe afișul curent al lui *Merlin* mai vechile sale „vrăjitorii” aplaudate: *Capra cu trei iezi*, *Punguța cu doi bani*, *Un pedagog de școală nouă...* De ce nu? Cu aceste spectacole, dar și cu titluri abia introduse în repertoriu se vor întâlni nu numai copiii orașului de reședință, ci și cei din județul Timiș, din zonele limitrofe, până spre Alba Iulia. Pare foarte la îndemână; pe teren, lucrurile sunt, câteodată, *accidentate de... concurență*. Speranța lui *Merlin* e să atingă toate punctele geografice din periplusul pe care și l-a propus, să revină din turnee la sediu cu energia împropătată și cu chef de lucru pentru planuri mai noi și mai mari. De exemplu, are de pus la cale următoarele: un spectacol special dedicat copiilor instituționalizați – *Iepurașul încălțat* (scenariul și regia Ileana Stana), un proiect împreună cu poliția rutieră – *Cercul pe stradă*, câteva montări de-adevăratele pretențioase, pe texte de Caragiale (schite și probabil piesele *O noapte furtunoasă* și *Conu' Leonida față cu reacți-*

unea). Pare ambițios, dar acestea sunt „vrăjitoriile” anunțate. Mai sunt în proiect: *Aventurile Căpitanului Val-Vârtej și Albă ca Zăpada*.

La premieră, *Hänsel și Gretel* s-a jucat în limba română. E în lucru și o variantă în limba germană. O reprezentație profesională, în toate compartimentele, poate cu unele scăderi, observabile, însă nu supărătoare. O reluare motivată, pe lângă valențele ei scenice și de dramatizare, de cuviința trupei de păpușari din Timișoara față de predecesori. Numele lor e menținut pe afiș, desigur prin decizia directorului teatrului – Horia Ionescu. Cine să-l fi determinat la acest gest, dacă nu *Merlin*, care știe că principala calitate a păpușii de teatru e memoria senină? Altfel nici nu ne-ar putea spune – păpușile – poveștile lor cuminți.

Teatrul pentru copii și tineret MERLIN, Timișoara – Hänsel și Gretel, dramatizare de Gheorghe Stana, după Frații Grimm. Regia: Gheorghe Stana. Scenografia: Grigore Gordus. Muzica: Camil Georgescu. Cu: Doru Maniu, Mariana Ivașcu, Irina Magheț, Radu Popescu, Maria Kristofolletti, Simona Nan, Luana Uncrucițiu. Voci: Angelica Panfilie, Ileana Stana, Eva Labadi. Premiera: 21 aprilie 2002.

Tragicomedie politică remnată Gârbea, la Târgoviște ...

Cu excepția scenografiei (care livrează prim-planului scenic un element de decor deconcertant), recenta premieră, **Cine l-a ucis... pe Marx?**, a foarte tânărului teatru din Târgoviște e chiar o plăcută surpriză. Textul lui Horia Gârbea „rătăcește” inteligent și hazos între poncife contemporane și citate clasice mărețe (Caragiale, Shakespeare etc.), pentru a „croi”, în decupajul temporal aparent medieval al piesei, o confruntare comică vie între actualitatea imediată și, parcă, veșnicul derapaj în ridicol,

în ticăloșii de calibru individual sau social, al personajelor. Mecanismul de deconspirare vizează aici, în principal, tiparele accesului la putere, ca și repetabila distanță dintre conducători și conduși: același „vodă”, dar cu alt chip, vine încontinuu la putere prin uzurpare, aceeași „prostime” plătește costurile amăgirii, o neidentificabilă de către *politici* lume. Sensul subtextual nu poate fi calificat decât drept unul de profundă tristețe, dar asta la ora meditației asupra piesei, pentru că Patentul Comic Gârbea „lucrează” cu

dialoguri și replici (*întoarce!*) de tot râsul... Fără sublinieri arțăgoase, cu o regie mai degrabă ascunsă în text și în interpreți, vine în favoarea acestei comedii politice amare Lucian Sabados. Ce n-ar fi fost de crezut, de „acasă”, privește calitatea interpretării actoricești, unitară (evident, și prin coordonare regizorală). Sunt în roluri, alături de I.R. Burlan (actor cu experiență scenică în plină dezvoltare, la Ploiești), nume mai puțin „rulate”, *absolvenți de Târgoviște*, cu alte cuvinte, sau formați de Institutul de Artă din Chișinău (sau de o Școală Populară de Artă). Interpretările lor au tonus comic susținut și contur clar.

La Târgoviște a funcționat, între '91 și '96, Academia de Artă Teatrală „Thalia”. Intră în contul profesorilor acelei școli de teatru un procent consemnabil de aplauze la recenta

premieră. Teatrul din Târgoviște a optat pentru textul lui Gârbea, pesemne, duminică. Deși abia înființat, teatrul mai are în repertoriu: Cervantes și Unamuno, Caragiale, Doru Moțoc, Vitalie Ursu și Valentin Turculeț... Asta înseamnă alte patru premiere în timp scurt, înseamnă un afiș cam eclectic, dar poate că spectacolele înving teoria prin teatralitate, cum se întâmplă și în cazul de față. Pe o scenă lipsită de dotările obișnuite, Târgoviștea își joacă șansa de a fi observată de viața teatrală...

Teatrul „Tony Bulandra” – Târgoviște: Cine l-a ucis... pe Marx? de Horia Gârbea. Regia: Lucian Sabados. Cu: Ion Radu Burlan (de la Teatrul „Toma Caragiu” din Ploiești, Cătălin Aldea, Rodica Bistriceanu, Vali Pena, George Buică. Data premierei: 17 mai 2002.

O montare jubiliară

1. Ar putea fi „furtunoasă”, dar între coperte de carte, „Noaptea...” aceasta recentă, arădeană și jubiliară. Sub „ceea ce se vede” în scenă, sub binaua cu un singur cat a reprezentației fulgurează un raft de bibliotecă, așa mi s-a părut. O tentație a regizorului *profesional și citit*, care e, desigur, Ion Mircioagă, de a-și arcuri proiectul deasupra trupei (ale cărei valențe și limite le cunoaște bine), arc riscant. Cred că o preocupare intensă va fi fost și aceea de a evita (surclasa, poate?!...) culoarul „tradițional” de lectură spectaculară asupra piesei. Nu e clară prioritatea autorului de proiect scenic, sunt la concurență prea mulți vectori conceptuali, asta face din spectacol un fel de biliard grăbit ce nedumerește sala. Reprezentația nu reușește „să se adune” pe o idee ordonatoare. Textul lui Caragiale – care are axă! – rulează cumva în alt plan, cumva „peste drum” de scenă. Nu pot încuraja comentariile de hol arădean, de genul: „Acesta nu e Caragiale!”, pentru că, teoretic vorbind, didactica respingerilor lineare *usucă* lucrurile la care se referă, tot așa ca și un conspect regizoral literaturizant o piesă. Actorii par, la premieră, desanguinizați; deși în continuă alergare, personajele pe care le „poartă” nu animă replica, situația, ingineria comediei caragialene, atât de vie totuși. La rigoare, cu excepția lui Rică Venturiano, nici unul dintre personaje nu vine în scenă „din viața sa ante-scenică” sau,

cu alte cuvinte, personajele reprezentației de la Arad nu au, din păcate, biografie. „*În culise, personajele de teatru se luptă pentru biografie*” – obișnuia să ne spună Valentin Silvestru. De puține ori am cântărit atât de sigur, cum s-a întâmplat recent, la Arad, viabilitatea aserțiunii citate anterior. La Arad *izbucnesc din culise în scenă niște actori*, actorii aleargă fizic prin scenă, *personajele lui Caragiale sunt altundeva*, în pagina piesei, în fila proiectului regizoral...

2. Un contrapunct ironic vor să fie exercițiile și danțurile... civice pe care le execută, secvențial, trupa (personajele binecunoscute și un fragment de lume inventată de regizor). Și aici sensul se recuperează detașat de imaginea din scenă (cam dezlănțată – prin imprecizia mișcărilor trupei). Dar trebuie observat și că directorul de scenă investește cu prea multă sarcină ideatică momentele „baletate”: e și un fel de scenariu suprapus laitmotivului spectacular (dar nu un scenariu coerent), ca și cum nu erau suficiente *semnalele descriptive* – din care pricepem că lumea a fost și rămâne cum o știm, „patrihoată” până la ridicol, *concomitent europeanistă* până la ridicol. Când „dă bine” patriotismul, „cântăm și dansăm” *Eroi au fost, eroi sunt încă*; „trecem” spontan la valsuri „vieneze”, de la o zi la alta. Într-un eseu, ideea asta și-ar găsi probabil cadența, respirația, nuanțele...